

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีผลต่อการคิดอย่างมี
วิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา

Effects of Problem-Based Learning on Critical Thinking and Learning
Pursuit of Primary School Students Studying in the Social Study,
Religion and Culture Department

สิทธิชัย สุขสมกลิ่น Sitthichai Suksomklin^๑

อมรัตน์ สนั่นเสียง Amornrat Sanansiang^๒

สุภัทรา คงเรือง Supattra Kongruang^๓

บทคัดย่อ

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ
คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑ ปี
การศึกษา ๒๕๖๐ โรงเรียนนครหลวง (พิบูลประเสริฐวิทย์) ระยะเวลาในการทดลองกลุ่มละ ๒๐
ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน แผนการจัดการ
เรียนรู้ตามคู่มือครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบวัดการคิดอย่างมี
วิจารณญาณและแบบประเมินคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ใช้แผนแบบการวิจัยกึ่งทดลองสองกลุ่มสอบก่อน
และหลังการทดลอง มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน, คิดอย่างมีวิจารณญาณ, คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

^๑สาขาวิชาการจัดการการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Abstract

Effects of problem-based learning on critical thinking and learning pursuit of primary school students studying in the Social Study, Religion and Culture Department. A sample group consisted of students studying in Prathom 6 in the 1st semester at Nakhonluang (Phibulprasertwith) School in the academic year 2017. The experimental period covered 20 hours for each group. Research instruments were problem-based learning lesson plans, the lesson plans following the teacher's manual of the Office of Basic Education Commission, critical thinking evaluation and learning pursuit evaluation . The Quasi Experimental research was conducted with the two groups before and after the experiment. Statistics employed to analyze the data was Multivariate Analysis of Variance.

Keywords: problem-based learning, critical thinking, learning pursuit

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน การปรับเปลี่ยนทางสังคม ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๒๑ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพ ผู้สอนต้องเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลก โดยทักษะที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะจำเป็น (สุทัศน์ สังคะพันธ์, ๒๕๕๖ : ๑๔)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการศึกษาที่เน้นคนมีปัญหา เพราะปัญหาถือเป็นทรัพยากรที่ไม่มีวันหมดไปซึ่งจะช่วยสร้างและพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างชาญฉลาดและรวดเร็วกว่าทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป ฉะนั้นการศึกษาในยุคนี้เน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาความสามารถในการคิด คิดขั้นสูง คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ หรือคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้ โดยที่ผู้เรียนจะต้องยึดความถูกต้องและเป็นธรรม ถึงจะได้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพยาว์ ยินดีสุข, ๒๕๕๗ : ๔๓) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ครูสอนไม่ได้ นักเรียนต้องเรียนเอง ครูไม่ต้องสอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้จะเกิดภายในใจและสมองของตนเอง การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Project-Based Learning) (วิจารณ์ พานิช, ๒๕๕๕ : ๔๘ – ๕๑) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการสร้างศักยภาพ

ให้แก่ผู้เรียนที่สนใจใฝ่รู้อะไรก็ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องของตนเองศึกษาอย่างถ่องแท้ลึกซึ้งและจดจำได้นานกว่าการบอกความรู้ของผู้สอน ในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กระบวนการคิด การสืบค้นข้อมูล การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การสรุป การนำเสนอผลงานและการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารที่ดีและยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านการใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบสูง รู้จักการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เนื่องจากมีความเป็นธรรมชาติของวิชาที่ต้องการฝึกให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๐ : ๑๒ – ๑๔)

ในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสิ่งที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิด ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญา ซึ่งอาศัยสิ่งเร้าและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การฝึกทักษะการคิด การใช้ลักษณะการคิดแบบต่างๆ รวมทั้งกระบวนการคิดที่หลากหลายจะช่วยให้การคิดอย่างจริงจังและมีเป้าหมายของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพมากขึ้น (ทิศนา แคมมณี, ๒๕๕๓: ๑๔๒) การคิดวิจารณ์ญาณเป็นการคิดประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งมีภาพหรือเหตุการณ์ที่สื่อออกมาที่มีทั้งความเป็นจริงและความเป็นเท็จมากมาย ซึ่งต้องคิดอย่างรอบคอบ หรือใช้วิจารณ์ญาณพิจารณาอย่างละเอียดที่จะเชื่อ

หรือไม่เชื่อสิ่งเหล่านั้น คิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นความสามารถทางการคิดแบบหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะในแต่ละวันมนุษย์ต้องเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การคิดอย่างมีวิจารณญาณจะมีส่วนในการช่วยจัดระบบข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์อย่างรอบคอบ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และอีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้นักเรียนค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ๒๕๕๗ : ๑๐๐)

คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อนักเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการรักการเรียนรู้ ชอบค้นคว้า ตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่รอบตัว อยากรู้อยากเห็น รู้จักเสาะแสวงหาความรู้ มีวิจารณญาณ เลือกตัดสินใจ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดหาเหตุผล คิดจินตนาการ รู้จักประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ และเกาะติดสถานการณ์ รู้จักซักถาม ค้นหาคำตอบ มีความกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการติดตามข่าวสาร รับผิดชอบงาน รับผิดชอบชีวิตของตนเอง สามารถตัวเองให้ทันยุค ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถอยู่ในสังคมการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข (อารี พันธมณี, ๒๕๔๕, หน้า ๑๕)

จากการรายงานผลการทดสอบระดับชาติ ในวิชาสังคมศึกษาพบว่าต่ำกว่ามาตรฐาน เมื่อพิจารณาผลคะแนนทดสอบวิชาสังคมศึกษาจากการรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าผลคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องเร่งพัฒนาคุณภาพด้านการเรียน เพื่อให้สนองต่อนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑

และจุดเน้นการพัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๙ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๔๗.๗๑ และ ๔๒.๐๗ ของคะแนนเต็มตามลำดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยในแต่ละปีการศึกษาจะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มต่ำลง แต่อย่างไรก็ตามระดับคะแนนก็ยังคงต่ำกว่าผลคะแนนระดับประเทศ ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำเช่นเดียวกัน (รายงานผลสัมฤทธิ์นักเรียน สพป. พระนครศรีอยุธยา เขต ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๙)

จากความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน นำมาใช้เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการสอนที่นำปัญหา หรือเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น มาให้นักเรียนได้สรุปและศึกษาเกี่ยวกับปัญหานั้น และดำเนินการแก้ปัญหาตามขั้นตอน การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นส่งเสริมที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพและสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมี วิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่เรียนกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ก่อน และหลังการจัดเรียนรู้แบบใช้ปัญหาฐาน

๒. เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมี วิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่เรียนกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลัง

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน กับ
การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการดำเนินการวิจัย

๑. ขั้นตอนการวิจัย

๑) ขั้นศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัย
ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด
หลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้
ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือ
ครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ
คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

๒) ขั้นตอนออกแบบและสร้างเครื่องมือใน
การวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองใน
ห้องเรียนตามสภาพจริง (Intact group)
กระบวนการวิจัยที่เหมาะสม คือ การวิจัยกึ่ง
ทดลอง (Quasi-experiment design) โดย
ศึกษากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม วัดก่อนการ
ทดลองและหลังการทดลอง ขั้นตอนนี้จะสร้าง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัด
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบประเมิน
คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการ
ทดลองคือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหา
เป็นฐาน และ แผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือ
ครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน จากกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อให้ได้
เครื่องมือตรงตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดย
ผ่านผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน เพื่อตรวจสอบความ
ตรงตามเนื้อหาและความถูกต้องสอดคล้องของ
ข้อคำถามภาษาที่ใช้ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓) ทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้เครื่องมือในการ
วิจัยกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ
แบบประเมินคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ กับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนชุมชนวัดเสด็จ
(คุณศรีประเสริฐอุบลัมภ์) ภาคเรียนที่ ๒ ปี
การศึกษา ๒๕๕๙ จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่า
ความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความ
เชื่อมั่นของข้อสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์

๔) เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้
รวบรวมข้อมูลโดยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มทำ
แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ
ประเมินคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้และการจัดการ
เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหา
เป็นฐานเป็นกลุ่มทดลอง และการจัดการเรียนรู้
ตามคู่มือครูของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มควบคุม เมื่อ
สิ้นสุดการทดลองทั้งสองกลุ่ม ทำแบบทดสอบ
วัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแบบประเมิน
คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ก่อนและหลังการทดลอง

๕) ขั้นสรุปและอภิปรายผล ผู้วิจัยได้
นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ ตรวจสอบผลการ
ทดลองกับสมมติฐานการวิจัย สรุปผล อภิปราย
ผล ให้ข้อเสนอแนะ

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนใน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยาเขต ๑ ภาคเรียนที่ ๑ ปี
การศึกษา ๒๕๖๐ จากจำนวนโรงเรียน ๑๘๘
โรง จำนวนนักเรียน ๔,๐๒๒ คน

๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
เป็นนักเรียนชั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ โรงเรียน
นครหลวง (พิบูลประเสริฐวิทย์) กลุ่มตัวอย่างที่
ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้มาโดยการสุ่มแบบ
หลายขั้นตอน จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
เขต ๑ จากระดับอำเภอ ได้อำเภอนครหลวง

และสุ่มโรงเรียน ได้โรงเรียนนครหลวง (พิบูล ประเสริฐวิทย์) จำนวน ๒ ห้องเรียน ห้องเรียน ละ ๓๐ คน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่จัดตามสภาพจริง จากนั้นจับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่ม ควบคุมได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖/๑ เป็นกลุ่มทดลอง โดยจัดการเรียนรู้แบบใช้ ปัญหาเป็นฐาน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖/๒ เป็นกลุ่มควบคุม โดยจัดการเรียนรู้ ตามคู่มือครูของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่ง

ออกเป็น ๒ ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการ ทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ประกอบ (๑) เครื่องมือที่ใช้ในการ ทดลอง (๒) แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ ปัญหาเป็นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม จำนวน ๒๐ แผน ใช้เวลา สอน ๒๐ ชั่วโมง (๓) แผนการจัดการเรียนรู้ตาม คู่มือครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม จำนวน ๒๐ แผน ใช้ เวลาสอน ๒๐ ชั่วโมง

๒) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล (๑) แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมี วิจารณญาณ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน ๓๐ ข้อ เป็นชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก (๒) แบบประเมินคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เป็นแบบ มาตรฐานส่วนประมาณค่า ๓ อันดับ มีจำนวน ๒๑ ข้อ

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ (๑) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการ จัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมี

วิจารณญาณและแบบประเมินคุณลักษณะใฝ่ เรียนรู้ (๒) ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจ จำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมี วิจารณญาณ (๓) ค่าอำนาจจำแนก (r) แบบ ประเมินคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ (๔) ค่าความ เชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมี วิจารณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ด้วยวิธี ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) KR-20

๒) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(๑) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) (๒) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) (๓) สถิติทดสอบสมมติฐาน t-test และ MANOVA

สรุปผลการวิจัย

๑. การคิดอย่างมีวิจารณญาณและ คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ของ นักเรียน ชั้น ประถมศึกษาที่จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็น ฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒. การคิดอย่างมีวิจารณญาณและ คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ หลังการจัดการเรียนรู้แบบ ใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สูงกว่าหลังการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษา ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสามารถสรุปผลเป็น ๒ ประเด็น คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ได้ดังนี้

๑. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษา โดยจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยสูงกว่าของกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่จัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนที่ใช้ปัญหาในชีวิตจริงเป็นบริบท สำหรับผู้เรียนได้เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ เป็นการเรียนที่เกิดจากการทำงานที่ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัชนีกร หงส์พนัส (๒๕๔๗ : ๔๖ – ๔๗) กล่าวว่าการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีแนวคิดบนพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิทยาพุทธิปัญญานิยม เป็นการเรียนรู้โดยการเน้นกระบวนการคิด การเข้าใจ การรับรู้สิ่งเร้าที่มากระตุ้นผสมผสานกับประสบการณ์เดิมในอดีต ทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งผสมผสานระหว่างประสบการณ์ปัจจุบันกับประสบการณ์ในอดีต โดยอาศัยกระบวนการทางปัญญาและสอดคล้องกับแนวคิดของบาร์โรว์และเคลสัน (Barrows & Kelson, 2000, p. 42 อ้างถึงใน มัชฌิมา ธรรมบุศย์, ๒๕๔๙, หน้า ๔๒) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทั้งหลักสูตรและกระบวนการ โดยหลักสูตรจะประกอบด้วยปัญหาที่มีการออกแบบและเลือกสรรมาอย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ด้านคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ พบว่าคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และแตกต่างกัน โดยสูงกว่าของกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่จัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน คือกระบวนการเรียนรู้โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาโดยนำความรู้เดิมหรือความรู้เบื้องต้นมาประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้มีความมุ่งมั่นตั้งใจและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนไม่ว่าในระดับใด เช่น ในวัยเรียนคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในระดับตัวเองให้มีผลการเรียนดีขึ้น เกิดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหาที่มีเหตุผล เป็นลำดับขั้นตอน และยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยนำความรู้เดิมไปปรับเปลี่ยนแสวงหาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอันจะทำให้เกิดผลดีต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๒: ๗) กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้ที่มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ต้องตั้งใจ เพียรพยายาม ในการแสวงหา ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนดำเนินการสรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

๑) ก่อนนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ครูต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้สามารถศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นำไปพัฒนาการคิดอย่างมีวิจรรณญาณและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ได้

๒) ครูควรเตรียมแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้สำหรับให้นักเรียนได้ศึกษารวบรวมข้อมูลในการทดสอบสมมติฐานของปัญหา การทำความเข้าใจปัญหา ตลอดจนการค้นคว้าเพื่อหาเหตุผลในการสนับสนุนแนวทางในการเสนอแนวทางออกของปัญหาที่เป็นไปได้จริง

แก้ปัญหาได้ตรงจุดและสามารถปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน

๓) ครูควรส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดการคิดโดยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการแสดงออกทางความคิดและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ในการสอนวิชาอื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ ตามความเหมาะสม

๒) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๒). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (๒๕๕๗). **เทคนิคการใช้คำถามพัฒนาการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : วีพรีนท์.
- ทีศนา แชมมณี. (๒๕๕๓). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพยาวี ยินดีสุข. (๒๕๕๗). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑรา ธรรมบุศย์. (๒๕๕๙). **การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem - Based Learning)**. **วารสารวิชาการ**. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์): ๑๑ - ๑๗.
- รัชนิกร หงส์พันธ์. (๒๕๕๗). **การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ความหมายสู่การเรียนรู้การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม**. **วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๑ : ๔๔ - ๕๒.
- วิจารณ์ พานิช. (๒๕๕๕). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต ๑. (๒๕๖๐). **รายงานผลสัมฤทธิ์นักเรียนปีการศึกษา ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙**. นครศรีธรรมราช : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต ๑.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๐). **การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (๒๕๕๖). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และการดำรงตนในศตวรรษที่ ๒๑**. (๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙). แหล่งข้อมูล: <http://www.srn2.go.th/attachments/article/145/รวมบทความ.pdf>.
- อารี พันธุ์มณี. (๒๕๕๕). **จากการสอนสู่การจุดประกายความใฝ่รู้**. **วารสารวิชาการ**. ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม) : ๑๕ - ๑๖.